

ницькому) протистоїть «Град Божий» (Церква Христа). А. боровся проти ересей — донатизму, пелагіанства, маніхейства та ін. Вважався беззаперечним авторитетом у галузі богослов'я та філософії за часів Середньовіччя. Його праці: «Про корисність віри», «Сповідь» (бл. 400), «Про Град Божий» (413—426), «Перегляд», «Про прекрасне і придатне», «Підручник, або про Віру, Надію і Любов», «Про Трійцю», «Проти академіків», «Про блаженне життя», «Про порядок», «Монолог», «Про навчання у християнській вірі необізнаних», листи, послання, вірші.

КН

Августинізм — одна з провідних парадигм західнохрист. філософствування. Започатковується у реліг.-філос. розвідках Августина Аврелія. В змістовному відношенні являє собою рецепцію принципів платонізму і деяких положень неоплатонізму, застосованих до христ. віровчення. Характерні ознаки: віра як передумова будь-якого знання; акцент на почутті й уяві, аніж на раціональності в справі обґрунтування христ. віровчення; тлумачення людини як душі, що керує тілом; розуміння зла як недостатку добра; провіденціалістське витлумачення історії. Найбільш прикметні форми вияву августиніанської традиції філософствування: А. в культурі. площині меровінзької Галлії (Фауст Різкий, Клод Маммерт, Іларій); А. періоду каролінзького відродження (Алкуїн, Пасхазій Роберт, Готшалк, Еріугена); А. в контексті схоластики (Ансельм Кентерберійський, Бернард Клервоський, Абельяр, Генріх Гентський, Дунс Скотт, Оккам); янсенізм (Янсеній, Арно, Паскаль); неоавгустинізм (Г.Марсель, Лавель, Ле Сенн, Мун'є, Ландберг, Недонсель та ін.).

СНО

Авраам (давньоєвр. «батько багатьох») — бібл. патріарх, шанований в юдаїзмі, християнстві та ісламі (Ібрахим). Вважається прабатьком євреїв (через Ісаака) та арабів (через Ісмаїла). З іменем А. пов'язаний початок віри в єдиного Бога (монотеїзм), а також укладення завіту (угоди) з Богом, за-

кріпленого в обряді обрізання. Самовідданість А., виявлена в жертвопринесенні Ісаака, вважається зразком релігійності. (Див. Патріархи біблійні).

ГС

Автокефалія (від грецьк. *autos* — сам, *kephale* — голова) — самоврядування, адм. незалежність помісних правосл. церков. Перші автокефальні церкви виникли на території східн. частини Рим. імперії і суміжних з нею д-в. У 4 ст. в результаті відокремлення ряду патріархій і митрополій провінцій Візантії з'явилися чотири таких церкви: Константинопольська, Александрійська, Антіохійська, Єрусалимська. У міру розповсюдження православ'я і дальшого розвитку в ньому сепаратистських тенденцій, викликаних намаганням звільнитися з-під імператорської і патріаршої влади Константинополя, утворювалися нові автокефальні церкви. Нині їх, за офіц. церк. переліком, — 15, бл. 5 церков не одержали офіц. визнання автокефальних. Серед них — Укр. правосл. церква Київського Патріархату. Відповідно до правосл. традиції церкви розміщуються «по честі» в такому порядку: Константинопольська, Александрійська, Антіохійська, Єрусалимська, Руська, Грузинська, Сербська, Румунська, Болгарська, Кіпрська, Елладська (Грецька), Албанська, Польська, Правосл. церква Чехії та Словаччини, Американська. В 1990 на церк. соборі в Києві було проголошено утворення автокефальної правосл. церкви в Україні (див. Українська автокефальна православна церква).

ФМ

Автономія церковна (від грецьк. *autos* — сам, *nomos* — закон) — у православ'ї — відносна самостійність (самозаконність) церкви у справах внутр. управління. Межі А.ц. встановлюються угодою з тією автокефальною церквою, до складу якої церква, що дістала автономію, раніше входила на правах екзархату або епархії. Глави автономних церков обираються помісними соборами і затверджуються патріархами автокефальних церков. За тепер. часу існують 4 автономні правосл. церкви: Синайська (знаходиться під юрисдикцією Єрусалимського